

3. Черевиков С. Л., Богдан І. В., Іголкін І. В. Фінансове забезпечення стратегічних інфраструктурних проєктів на засадах державно-приватного партнерства. Державний бюджет і бюджетна стратегія: від стабілізації до сталого розвитку в умовах економічних реформ: у 4-х т. Т. 1: Стабілізація державних фінансів у контексті стратегії реформ / ДННУ «Академія фінансового управління». Київ, 2011. 1016 с.

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ВІТЧИЗНЯНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ

В. В. МЕРЧАНСЬКИЙ, канд. екон. наук, доц.,
доц. кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Посилення процесів глобалізації вимагає забезпечити конкурентоспроможність вітчизняного товаровиробника на внутрішньому і зовнішньому ринках. Сьогодні глобалізація справляє панівний вплив на розвиток будь-якої держави. Ситуація, що склалася нині, свідчить про низький рівень конкурентоспроможності національної економіки, що пов'язано з наявною динамікою зменшення конкурентоспроможності українських підприємств. Тому проблема підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств виходить за межі безпосередньо менеджменту підприємства і стосується загальних системних процесів в економіці країни [1]. За даними рейтингу світової конкурентоспроможності (WCY) за версією Міжнародного інституту менеджменту і розвитку, Україна у 2021 році зайняла 54 місце серед 64 країн [2]. За 2017-2021 роки Україна покращила рейтинг піднявшись з 60 до 54 місця, але рівень конкурентоспроможності знаходиться на низькому рівні. Тому проблема підвищення конкурентоспроможності як вітчизняних товарів і послуг, так і економіки України в цілому нині стає першочерговою. На світовому ринку конкурентоспроможними визнано менш як 1% українських товарів і послуг [3].

Рівень конкурентоспроможності визначає конкурентні переваги та світогосподарські позиції країни [4, с. 38]. Ефективне функціонування підприємств можливе внаслідок формування конкурентних переваг, які знаходять своє втілення в конкурентоспроможності продукції. Пошук механізмів підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників потребує нових методів, адекватних новим економічним умовам функціонування. Саме конкурентні переваги, сформовані як системна характеристика діяльності сучасного підприємства, можуть слугувати фундаментом міцних конкурентних позицій підприємства, визначати характер стратегії його розвитку, а також об'єктом стратегічного управління [5, с. 66].

Посилення конкурентної боротьби вплинуло на те, що вітчизняні товаровиробники поступово стали переймати досвід конкурентних стратегій провідних корпорацій, які раніше поступово стали переходити від використання порівняльних конкурентних переваг, що ґрунтуються на низьких

витратах на оплату праці та дешевих природних ресурсах до конкурентних переваг на основі впровадження і розвитку інноваційного середовища, нових організаційних форм, розробки унікальних продуктів (послуг) та технологій у тому числі й цифрових технологій.

М. А. Петренко зазначає, що ключовими теоретичними конструкціями для формування конкурентних переваг підприємств на основі інновацій є:

– підприємництво як рушійна сила новаторства, віднайдення нових комбінацій ресурсів (комбінаторні здатності) та розвитку конкурентних переваг;

– організаційне навчання, яке в термінах теорії динамічних здатностей може бути інтерпретоване як «здатності до навчання» за ключовими для підприємства-інноватора напрямками, як то:

– здатність до навчання на основі осмислення попереднього досвіду і використання його для розробки інновацій;

– здатність до навчання в процесі взаємодії з ключовими стейкхолдерами (партнерами, постачальниками, споживачами, конкурентами) і використання почерпнутих з такої взаємодії ідей для розробки інновацій [6].

Формування конкурентних переваг підприємств на основі розвитку внутрішнього підприємництва виступає каталізатором створення інноваційних рішень, розробки унікальних продуктів та технологій. Такий підхід дає можливість не копіювати інноваційні переваги конкурентів, а створювати власні унікальні рішення в конкурентній боротьбі. Такі рішення будуть мати довгостроковий ефект, що дасть можливість значно підвищити конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.

Для формування інноваційних конкурентних переваг необхідно розв'язати питання відновлення розвитку вітчизняної науки, підготовки конкурентоспроможних фахівців, доступу підприємств до світових технологій, фінансування та пільгове кредитування інноваційних проєктів, створення сприятливого інвестиційного клімату та нормативно-правової бази.

Література:

1. Єфремова Н.Ф., Коваленко О.В., Присвітла О.В. Конкурентоспроможність підприємства та складники системи її забезпечення. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 2(1). С. 104-113.

2. IMD World Competitiveness Rankings 2021 Ukraine. URL: <https://worldcompetitiveness.imd.org/countryprofile/UA/wcy>

3. Дашко І. М. Проблеми підвищення конкурентоспроможності промислових підприємств України. *Сталий розвиток економіки: міжнародний науково-виробничий журнал*. 2019. № 1 (42). С. 22--30.

4. Мацибора Т. Конкурентоспроможність як фактор інвестиційної привабливості видів економічної діяльності. *Економіка України*. 2011. № 9. С. 38–42.

5. Косич А., Глущенко Д. Теоретичні та практичні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємства. *Економіка та держава*. 2016. № 11. С. 65–70.

6. Петренко М. А. Формування конкурентних переваг підприємств на основі інновацій в умовах економіки знань. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*. 2019. № 6 (141). С. 47–59.